

XÂY DỰNG CƠ CHẾ, CHÍNH SÁCH LIÊN KẾT PHÁT TRIỂN DU LỊCH PHÚ THỌ

TRẦN HỮU SƠN*

Tóm tắt: Du lịch là ngành kinh tế mở, tổng hợp có tính liên ngành, liên vùng. Vì vậy, phát triển du lịch ở Phú Thọ đòi hỏi phải tạo ra sự liên kết vùng. Liên kết là xu hướng tất yếu của du lịch, liên kết tỉnh Phú Thọ càng là giải pháp quan trọng thúc đẩy du lịch phát triển. Nhưng muốn liên kết phát triển du lịch đòi hỏi phải nghiên cứu xây dựng cơ chế, chính sách liên kết hiệu quả, phù hợp với đặc điểm của Phú Thọ. Bài viết tập trung đề cập đến việc xây dựng các hình thức liên kết, các đối tượng liên kết du lịch, cơ chế chung cho sự liên kết được vận hành, đề xuất các chính sách vận dụng trong liên kết phát triển du lịch.

Từ khóa: du lịch, liên kết, phát triển, cơ chế, chính sách.

Abstract: Tourism is an open, interdisciplinary, and interregional aggregate economic sector. Therefore, developing tourism in Phu Tho requires creating regional linkages. Linkage is an inevitable trend in tourism, and linking Phu Tho province is an even more important solution to promote tourism development. However, linking for tourism development requires research into and the establishment of effective linkage mechanisms and policies suitable to the characteristics of Phu Tho. This article focuses on addressing the development of forms of linkage, the subjects of tourism linkage, the general mechanism for the operation of the linkage, and proposes policies to be applied in tourism development linkage.

Keywords: tourism, linkage, development, mechanism, policy.

Trong những năm gần đây, nghiên cứu về sự liên kết trong phát triển du lịch đã được chú trọng. Nhiều tác giả đã nghiên cứu các hình thức liên kết như Nguyễn Quốc Nghị nghiên cứu về liên kết “4 nhà” ở vùng đồng bằng sông Cửu Long; Hà Văn Siêu nghiên cứu về liên kết du lịch cội nguồn Lào Cai - Yên Bái - Phú Thọ và du lịch Điện Biên; Lê Anh Tuấn đề cập đến liên kết du lịch ở Phú Thọ và Hà Giang...; nghiên cứu liên kết phát triển du lịch di sản thế giới trên địa bàn Hà Nội của Viện Nghiên cứu Phát triển du lịch. Các nghiên cứu này chủ yếu

phân tích tầm quan trọng của liên kết trong phát triển du lịch, các hình thức phát triển liên kết du lịch, nhưng chưa đi sâu nghiên cứu cơ chế, chính sách liên kết phát triển du lịch, cũng như hình thức và nội dung liên kết phát triển du lịch ở Phú Thọ.

1. Yêu cầu thực tiễn về liên kết du lịch Phú Thọ

Liên kết du lịch là hình thức hợp tác giữa các địa phương, các doanh nghiệp, các đối tác, cộng đồng... nhằm mang nhiều lợi ích, đạt hiệu quả cho các bên tham gia. Liên kết không chỉ phát huy lợi

thể mà còn hạn chế những khiếm khuyết, điểm yếu của các đối tác trong hoạt động du lịch. Tìm hiểu thực tiễn phát triển du lịch càng nhận rõ tính tất yếu của liên kết.

Sau khi sáp nhập, tỉnh Phú Thọ mới (bao gồm cả Vĩnh Phúc và Hòa Bình) sẽ tạo ra một không gian du lịch liên kết đa dạng, kết hợp thể mạnh về tâm linh (đền Hùng), nghỉ dưỡng (Tam Đảo) và sinh thái, văn hóa (Hòa Bình). Du khách sẽ dễ dàng di chuyển giữa các điểm du lịch của 3 tỉnh để tạo nên những trải nghiệm phong phú hơn. Du khách đến tỉnh Phú Thọ những năm gần đây tăng nhanh, đặc biệt là các cuộc hành hương du lịch tôn giáo tín ngưỡng. Sau dịp Tết Nguyên Đán, du khách các tỉnh lại đổ về khu vực đền Hùng, chiêm bái các Vua Hùng, tưởng nhớ những người có công dựng nước. Ở khu vực Vĩnh Phúc (cũ) các cuộc hành hương “đến với Phật về với Mẫu” diễn ra khắp vùng đồng bằng Bắc Bộ, gắn kết với tuyến du lịch đền Hùng, tạo ra tuyến du lịch tôn giáo tín ngưỡng có quy mô rất lớn. Bên cạnh hành hương tưởng nhớ công lao của những vị anh hùng dựng nước và giữ nước, người dân đến Phú Thọ còn tham gia du lịch tín ngưỡng tôn giáo thờ Mẫu.

Khách nội địa có nhu cầu đi du lịch tôn giáo tín ngưỡng rất lớn, nhất là vào mùa xuân, mùa thu, hoặc cuối năm. Lượng khách này đến đông, tiền công đức của họ bỏ ra khá lớn (nhiều đi tích tu tiền công đức từ 10 đến 20 tỷ đồng). Nhu cầu liên kết các điểm đến của loại hình du lịch này mạnh, nhưng chưa được đáp ứng, vì họ tự tổ chức không theo các lễ hành.

Du khách quốc tế đến tỉnh Phú Thọ còn ít. Khách quốc tế chủ yếu đi bộ xem phong cảnh, văn hóa bản làng, đến các điểm du lịch sinh thái và du lịch cộng đồng ở vùng Mai Châu, tỉnh Hòa Bình (cũ). Các làng du lịch ở đây cùng với các khu vườn quốc gia Tam Đảo, Xuân Sơn trở thành những điểm thu hút khách du lịch quốc tế.

Bên cạnh yếu tố du khách, đường giao thông còn là điều kiện hàng đầu để liên kết phát triển du lịch. Giao thông nối liền các vùng, các địa phương nên du lịch muốn phát triển phải phụ thuộc vào điều kiện giao thông. Các đường quốc lộ Phú Thọ được nâng cấp, đặc biệt là đường cao tốc Nội Bài - Lào Cai được xây dựng đã tác động mạnh mẽ đến du lịch. Đường cao tốc “kéo gân” Sa Pa với Hà Nội qua Phú Thọ có tác dụng tích cực, nhưng cũng đặt ra thách thức. Phú Thọ cũng như nhiều điểm du lịch khác trong tỉnh chỉ thành điểm nghỉ cuối tuần, thời gian lưu trú khu du lịch rất thấp (giảm từ 0,5 đến 1 ngày với du khách trong nước). Vì vậy, cần phát huy lợi thế của giao thông để mở rộng liên kết. Liên

kết phát triển du lịch thực sự là giải pháp cấp bách và cũng là động lực phát triển du lịch Phú Thọ.

2. Xây dựng cơ chế, chính sách triển khai hình thức, cấp độ, nội dung liên kết phát triển du lịch

Chính sách liên kết phát triển du lịch là một chuỗi tập hợp các chủ trương và hành động của chính quyền nhằm tạo cho du lịch phát triển bằng cách tác động vào các yếu tố vốn đầu tư, cơ sở hạ tầng, nguồn nhân lực, thuế, sản phẩm, quảng bá... Xây dựng cơ chế liên kết phát triển du lịch Phú Thọ cần coi trọng vấn đề xây dựng cơ chế về tổ chức vận hành, về nguồn vốn chung và định hướng quy hoạch phát triển chung. Trên cơ sở đó mới xây dựng các chính sách cụ thể về đầu tư cơ sở hạ tầng du lịch, chính sách về thuế trong du lịch, chính sách hợp tác công tư, chia sẻ lợi ích cho cộng đồng...

Liên kết xây dựng cơ chế, thể chế phát triển du lịch

Cơ chế liên kết đóng vai trò quan trọng trong việc điều hành toàn bộ sự liên kết vùng. Xây dựng cơ chế liên kết cần tiến hành đồng bộ ở nhiều cấp độ khác nhau ở Phú Thọ, nối liền Phú Thọ với các tỉnh Lào Cai, Tuyên Quang, Thái Nguyên, Sơn La... Từ đây tạo ra hành lang du lịch khắp vùng Tây Bắc, Đông Bắc. Vì vậy, có nhiều điều kiện để phát triển du lịch liên vùng. Muốn liên kết phát triển du lịch về không gian phải có sự kết nối của các tuyến đường giao thông thuận lợi, về thời gian phải có sự thống nhất tương đồng. Mặt khác, Phú Thọ có nhiều loại hình tiểu vùng khác nhau, các tiểu vùng này được kết nối bởi các tuyến đường giao thông tương đối thuận tiện cho phát triển tuyến du lịch, cần xác định liên kết nhiều cấp độ.

Liên kết toàn vùng: Phú Thọ cần chủ động các điều kiện liên kết chặt chẽ về du lịch nối tỉnh Phú Thọ với toàn vùng Tây Bắc và Đông Bắc cũng như trung tâm Hà Nội. Về mặt tổ chức, Phú Thọ cần tham mưu đề xuất xây dựng ban chỉ đạo du lịch cấp toàn vùng. Hình thức hoạt động chủ yếu định hướng về các chủ trương chiến lược lớn phát triển du lịch toàn vùng, điều phối những vấn đề liên quan mà cấp tỉnh và cấp tiểu vùng chưa thực hiện được. Hình thức chỉ đạo có thể thông qua hội nghị liên kết du lịch toàn vùng tiến hành 2 năm/ 1 lần họp. Nội dung hội nghị là đề ra các định hướng chính phát triển du lịch trong toàn vùng. Thành phần hội nghị gồm có các đồng chí lãnh đạo cao nhất của toàn vùng chuyên bàn về du lịch.

Cơ chế liên kết theo tiểu vùng: bên cạnh sự liên kết giữa Phú Thọ với các tỉnh thành mang tính chất liên vùng, cũng cần xây dựng ngay trên địa bàn sự liên kết các tiểu vùng nội tỉnh. Vì vậy, mỗi tiểu vùng đó cần xây dựng cơ chế *liên kết tiểu vùng*. Nhiệm vụ

của bộ máy tiểu vùng là đề xuất các nhiệm vụ phối hợp liên kết về du lịch trong thời gian hằng năm và 5 năm. Đồng thời lãnh đạo tiểu vùng còn định hướng các giải pháp, tổ chức thực hiện các đề án, dự án phát triển du lịch mang tính chất liên thông với các tỉnh giáp ranh.

Cơ chế liên kết song phương và đa phương: cơ chế này về mặt địa phương có thể liên kết giữa hai tỉnh cùng có mục tiêu phát triển du lịch chung hoặc liên kết giữa các tỉnh trong vùng với một số trung tâm du lịch lớn của cả nước như thủ đô Hà Nội, TP.HCM, Đà Nẵng. Cơ chế hoạt động này cũng nên tổ chức theo hình thức hội nghị định kỳ hằng năm hoặc 2 năm/ 1 lần. Trong đó sự liên kết song phương đóng vai trò rất quan trọng. Kinh nghiệm hợp tác giữa tỉnh Lào Cai và Lai Châu hoặc liên kết dọc tuyến sông Hồng (qua Phú Thọ) đã tạo động lực phát triển du lịch ở các tỉnh hợp tác. Nhiều dự án phát triển du lịch liên tỉnh bước đầu được xây dựng, chương trình *du lịch về cội nguồn*, chương trình *du lịch tôn giáo tín ngưỡng lưu vực sông Hồng* đạt được nhiều kết quả. Cơ chế song phương vừa gọn nhẹ, có điều kiện triển khai nhiều dự án trong một thời gian ngắn nên cơ chế này cần phải phát huy tối đa.

Ngoài các cơ chế hợp tác như vậy trong các dự án phát triển sản phẩm du lịch sẽ hình thành các cơ chế *liên kết mở* như liên kết xây dựng tuyến du lịch “đường qua Tây Bắc” dọc theo tuyến quốc lộ 32 và quốc lộ 6. Đây là con đường được mệnh danh là đẹp nhất vùng Tây Bắc có nhiều tài nguyên du lịch tự nhiên và văn hóa, có khả năng phát triển được các sản phẩm du lịch mang tính đặc thù và hấp dẫn. Hoặc xây dựng tuyến liên kết du lịch Tam Đảo - Thái Nguyên, liên kết Phú Thọ - Tuyên Quang

Trong liên kết cũng cần mở rộng sự hợp tác quốc tế, xây dựng *cơ chế liên kết với Trung Quốc* theo cửa khẩu của các tỉnh về các trung tâm du lịch Hà Nội - Hạ Long; hoặc liên kết với nước bạn Lào qua tuyến đường quốc lộ 6; mở rộng hình thành liên kết tiểu vùng sông Mê Kông.

Nội dung liên kết

Trong liên kết phát triển du lịch cần thống nhất các nội dung nhiệm vụ cụ thể:

Liên kết xây dựng quy hoạch: nhiều tỉnh đã xây dựng quy hoạch du lịch, nhưng hiện nay Phú Thọ cũng như toàn vùng Tây Bắc, Đông Bắc chưa tiến hành quy hoạch. Ngay Phú Thọ gần với Hà Nội nhưng vấn đề quy hoạch kết nối giữa vùng đất Tổ với trung tâm Thủ đô cũng chưa tiến hành. Vì vậy, cần đẩy nhanh tốc độ nghiên cứu xây dựng quy hoạch vùng miền núi trung du Bắc Bộ. Mặt khác, các tỉnh

liên kết cũng cần thống nhất và định hướng xây dựng quy hoạch các khu du lịch mang tính đặc thù (trước mặt là các khu du lịch cấp quốc gia, các khu du lịch mang tính liên tỉnh). Có quy hoạch được du lịch chung mới có định hướng phát triển du lịch cho toàn vùng.

Liên kết xây dựng sản phẩm du lịch: các sản phẩm du lịch đóng vai trò rất quan trọng trong phát triển liên kết du lịch. Vì vậy, cần chú trọng xây dựng các sản phẩm du lịch mang tính liên vùng, liên tỉnh như tuyến du lịch tâm linh dọc theo sông Hồng hoặc du lịch theo đường cao tốc Nội Bài - Lào Cai, du lịch qua cao nguyên Mai Châu - Mộc Châu; du lịch khám phá di sản ruộng bậc thang Mù Cang Chải với Sa Pa - Lào Cai; Hoàng Su Phì (Hà Giang cũ) và mở rộng đến Nguyên Dương (Vân Nam - Trung Quốc)... Trong liên kết xây dựng sản phẩm du lịch cần đặc biệt chú ý xây dựng hệ thống các điểm du lịch cộng đồng, các khu du lịch sinh thái ở mỗi tỉnh. Nhưng hiện nay sản phẩm du lịch cộng đồng ở hầu hết các tỉnh đều na ná giống nhau, đều ngủ nhà sàn, ẩm thực Thái, Mường, xem múa xòe, uống rượu cần. Các đồ lưu niệm tràn ngập ở các khu du lịch cũng giống nhau. Vì vậy, trong liên kết phải định hướng lựa chọn mỗi một tỉnh dựa vào tài nguyên du lịch sinh thái, tài nguyên du lịch văn hóa để xây dựng các *sản phẩm du lịch đặc thù*. Không có *sản phẩm du lịch đặc thù* du lịch Phú Thọ sẽ mất khách nhất là đối với khách nước ngoài.

Ở Phú Thọ có nhiều dân tộc anh em chung sống, trong đó người Mường trở thành dân tộc thiểu số có dân số đông nhất. Vì vậy, khi xây dựng các điểm du lịch cộng đồng, mỗi tỉnh cần lựa chọn một dân tộc (hoặc nhóm ngành địa phương) có bản sắc riêng để xây dựng. Các điểm du lịch cộng đồng này cũng cần phải được quy hoạch thống nhất, chứ không xây dựng tràn lan nhiều điểm (có tỉnh xây dựng 18 điểm, có tỉnh xây dựng đến 70 điểm) như hiện nay dẫn đến sản phẩm du lịch trùng lặp, khó thu hút du khách. Trước mắt, tỉnh Phú Thọ cần nghiên cứu, xây dựng các khu du lịch trọng điểm mang sắc thái riêng của tỉnh như khu du lịch Tây Thiên - Đại Lải, khu du lịch Xuân Sơn, khu du lịch Mai Châu... Đặc biệt, Phú Thọ xây dựng một số bản người Mường trở thành trung tâm văn hóa Mường. Trong mỗi khu du lịch cần phát huy tài nguyên du lịch riêng, sắc thái riêng của từng địa phương để xây dựng các sản phẩm du lịch mang tính đặc thù.

Liên kết hợp tác về quảng bá, xúc tiến du lịch: hiện nay, việc quảng bá, xúc tiến du lịch ở mỗi tỉnh, mỗi tiểu vùng đều manh mún, không có chiến lược và thiếu tính chuyên nghiệp. Các tỉnh liên kết được

xúc tiến, quảng bá vừa tiết kiệm được kinh phí, vừa đạt được hiệu quả cao. Nhờ sự giúp đỡ của dự án EU, các tỉnh Phú Thọ, Sơn La, Điện Biên, Lai Châu, Lào Cai, Tuyên Quang cần xây dựng được logo riêng của từng tỉnh, logo chung cho cả cụm liên tỉnh. Các tỉnh có chương trình xuất bản các tài liệu du lịch chung.

Cũng theo điều tra của dự án EU, du khách nội địa đến vùng Tây Bắc qua các nguồn tin sau: thông qua internet chiếm tỷ lệ cao nhất với 53,9%, tiếp theo là do người khác giới thiệu chiếm tỷ lệ 35,7%. Khác với du khách nước ngoài, khách nội địa thông qua truyền hình chiếm tỷ lệ tương đối cao với 26,0%; du khách tiếp cận thông qua văn phòng thông tin du lịch chiếm tỷ lệ thấp nhất với 1,9% (1).

Như vậy, internet là nguồn thông tin quan trọng nhất, tiếp theo là giới thiệu từ người khác. Nguồn thông tin tham khảo còn phụ thuộc vào hình thức của chuyến đi (tự tổ chức, tour trọn gói). Do đó, tỉnh Phú Thọ cần chú trọng một số biện pháp quảng bá dựa trên internet là chủ đạo. Các hình thức quảng bá khác chỉ mang tính bổ trợ.

Bên cạnh liên kết, xúc tiến quảng bá, tỉnh Phú Thọ cần coi trọng các hình thức về liên kết công tác đào tạo, thu hút nguồn lực đầu tư, phân phối khách lẻ hành, hợp tác trao đổi kinh nghiệm về quản lý du lịch, quản lý điểm đến...

3. Một số khuyến nghị

Đối với Ban chỉ đạo tỉnh Phú Thọ

Xác định liên kết du lịch là hình thức trọng điểm và hiệu quả về liên kết kinh tế. Do đó, Ban chỉ đạo tỉnh Phú Thọ cần xây dựng chương trình riêng mang tính chất dài hạn về liên kết với các tỉnh trong vùng phát triển du lịch. Trong đó, chú trọng xây dựng cơ chế liên kết liên tỉnh, toàn vùng và nội tỉnh với các tiểu vùng. Định hướng phát triển quỹ du lịch của tỉnh đầu tư cho các chương trình liên kết.

Đối với Bộ VHTTDL, Bộ Giáo dục và Đào tạo

Chỉ đạo và giao nhiệm vụ cho Viện Văn hóa, Nghệ thuật, Thể thao và Du lịch Việt Nam, Đại học Quốc gia Hà Nội phối hợp xây dựng chương trình tư vấn cho tỉnh Phú Thọ về phát triển du lịch theo hướng bền vững, hiệu quả.

4. Kết luận

Liên kết phát triển du lịch là xu hướng tất yếu và giải pháp then chốt để thúc đẩy du lịch Phú Thọ phát triển bền vững, đặc biệt trong bối cảnh địa giới hành chính được mở rộng, tạo nên một không gian du lịch đa dạng và hấp dẫn. Bài viết đã tập trung làm rõ yêu cầu thực tiễn cấp bách về liên kết du lịch Phú Thọ, xuất phát từ nhu cầu lớn của du khách nội địa về du lịch tâm linh, sự cần thiết thu hút khách quốc tế bằng

du lịch sinh thái, cộng đồng và vai trò đặc lực của hệ thống giao thông được nâng cấp.

Để hiện thực hóa tiềm năng này, việc xây dựng cơ chế, chính sách liên kết hiệu quả, phù hợp với đặc thù của Phú Thọ là nhiệm vụ trọng tâm. Liên kết phát triển du lịch không chỉ là yêu cầu của các tỉnh mà còn là động lực quan trọng để du lịch Phú Thọ bứt phá. Ban Chỉ đạo tỉnh Phú Thọ cần coi đây là hình thức trọng điểm, xây dựng chương trình dài hạn và định hướng đầu tư rõ ràng. Với sự chủ động đổi mới cơ chế, chính sách, Phú Thọ sẽ phát huy tối đa lợi thế “đất Tổ cội nguồn” và tài nguyên đa dạng, khẳng định vị thế trên bản đồ du lịch vùng và cả nước ■

T.H.S

1. Chương trình phát triển năng lực du lịch có trách nhiệm với môi trường và xã hội do Liên minh châu Âu tài trợ, *Một số kết quả điều tra khách du lịch điểm đến Sa Pa*.

Tài liệu tham khảo

- Bộ VHTTDL - Tổng cục Du lịch, *Chiến lược Phát triển du lịch Việt Nam đến năm 2020, tầm nhìn đến năm 2030*, 2012.
 - Vũ Thế Bình, *Vai trò của Hiệp hội Du lịch Việt Nam và các doanh nghiệp trong liên kết phát triển sản phẩm du lịch vùng Tây Bắc*, trong Kỷ yếu Hội nghị Liên kết phát triển vùng Tây Bắc và gặp gỡ đoàn ngoại giao, 2014.
 - Hội đồng nhân dân tỉnh Hà Giang, *Quy hoạch tổng thể phát triển du lịch tỉnh Hà Giang đến năm 2020, định hướng đến năm 2030*, Tư liệu Viện nghiên cứu phát triển du lịch.
 - Hà Văn Siêu, *Liên kết trong thực hiện quy hoạch phát triển vùng Tây Bắc*, Kỷ yếu Hội nghị Liên kết phát triển vùng Tây Bắc và gặp gỡ đoàn ngoại giao, 2014.
 - Tổng cục Du lịch Việt Nam - Dự án phát triển du lịch Mê Kông, *Định hướng quy hoạch phát triển các tuyến du lịch đường bộ đến năm 2020 và tầm nhìn đến 2030* - Tư liệu Viện Nghiên cứu Phát triển du lịch, 2008.
 - Lê Anh Tuấn, *Liên kết phát triển nguồn nhân lực du lịch vùng Tây Bắc* trong Kỷ yếu Hội nghị Liên kết phát triển du lịch vùng Tây Bắc và gặp gỡ đoàn ngoại giao, 2014.
 - Nguyễn Minh Tuệ (chủ biên), *Địa lý du lịch Việt Nam*, Nxb Giáo dục Việt Nam, Hà Nội, 2013.
 - Đỗ Thị Thanh Thủy (chủ biên), *Bảo vệ và phát huy tài nguyên di sản văn hóa gắn với phát triển du lịch theo hướng tăng trưởng xanh, bền vững ở Việt Nam*, Nxb Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2024.
- Ngày Tòa soạn nhận bài: 8-9-2025; Ngày phản biện, đánh giá, sửa chữa: 7-10-2025; Ngày duyệt đăng: 25-10-2025.*